

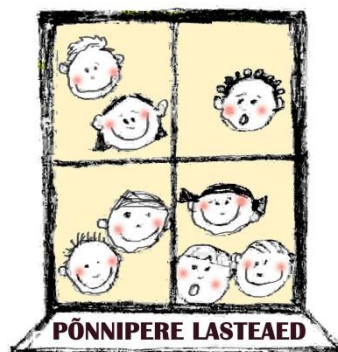
KINNITAN

3. jaanuar 2019 käskkiri nr 1-1/1

Anu Kaeval

Prillimäe Lasteaed Põnnipere

dirktor

ÕPPEKAVA

Prillimäel 2019

Sisukord

1	LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	3
2	ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED.....	5
2.1	Lasteaia missioon	5
2.2	Prillimäe Lasteaed Põnnipere visioon, moto	5
2.3	Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	6
2.4	Prillimäe Lasteaed Põnnipere töötajate põhiväärtused	6
2.5	Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted:	7
2.6	Õpikäsitus	7
3	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD	9
3.1	Valdkond Mina ja keskkond.....	9
3.2	Valdkond Keel ja kõne	20
3.3	Valdkond Matemaatika.....	25
3.4	Valdkond Kunst	28
3.5	Valdkond Muusika	33
3.6	Valdkond Liikumine	36
3.7	Valdkond Eesti keel kui teine keel	40
4	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	43
4.1	Päevakava koostamise põhimõtted	44
4.2	Aasta tegevuskava ja rühmade tegevuskavad.....	45
4.3	Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	45
5.	LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED,	46
	SEALHULGAS KORRALDUS	46
5.1.	Hinnatavad üldoskused.....	47
5.1.1.	Mänguoskused.....	47
5.1.2.	Tunnetus- ja õpioskused.....	48
5.1.3.	Sotsiaalsed oskused	49
5.1.4.	Enesekohased oskused	51
6	ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS	52
6.	LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTEAD, SEALHULGAS KORRALDUS	54
7.	ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	55

1 LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Prillimäe Lasteaed Põnnipere on munitsipaallasteasutus, mille pidajaks on Kohila Vallavalitsus. Lasteaed asub Kohila vallas, Prillimäe alevikus, aadressil Lasteaia tänav 7. Lasteaed on avatud tööpäevadel 07:00-19:00. Põnnipere lasteaed on kahe rühmaline.

Lasteaed alustas tööd 21. märtsil 1961. aastal Kohila sovhoosi Hageri filiaalina, Salutaguse sovhoosi keskusest 0,7 km eemal, Uustalu talumajas. Aasta hiljem sai majand oma lasteasutuse, mis oli 25- kohaline. Lapsed võeti lasteaeda alates 2. eluaastast.

2001. aastal sai lasteaed juurdeehituse näol saali ning uue fuajee.

2007. aasta 1. jaanuaril ühines Kohila lastepäevahoid Prillimäe lasteaiaga ning Prillimäe lasteaia Kohila filiaalis oli 3 rühma. Kuna rühmade arv Kohilas suurenes, siis otsustati taas avada Kohilas Sipsiku lasteaed. Alates 2009. aasta 2. märtsist on Prillimäe lasteaid taas avatud kahe rühmalisena.

Prillimäe Lasteaed Põnnipere asub looduskaunis kohas. Lasteaia hoone paikneb tupiktäna lõpus, suurest liiklusest eemal, looduskaunis kohas. Lasteaias on kõrghaljastusega suur hoov. Õue mängualal on kaasaegsed atraktsioonid erineva vanusega lastele. Lasteaias on oma õunaaed. Lähedal asub staadion sportimiseks, mägi kelgutamiseks ning metsatukk matkamiseks. Suuremaid spordipäevi on võimalik korraldada Kohila Spordikompleksis. 2006. aastal toimus konkurss lasteaia ja vanema rühma logode leidmiseks.

Lasteaias on oma meililist, mille kaudu toimub igapäevane suhtlus lastevanematega. Kord nädalas saavad vanemad meili teel menüü, ürituste kava ning muu info. Meililist on ka töötajatel.

2013. aastal liitus Prillimäe Lasteaed Põnnipere „Kiusamisest vabaks“ programmiga.

2014. aastal liitus lasteaed ELIIS lasteaia infosüsteemiga.

Kõigis rühmades on õpetajate töövahenditeks sülearvutid koos internetiühendusega.

Lastele on tagatud erinevad tugisüsteemid. Lasteaias töötab eripedagoog 0,5 koormusega ning psühholoog. Lasteaias saavad lapsed osaleda huvitegevustes: kunsti-, tantsu- ja spordiring.

Lasteaial on oma traditsioonilised sündmused (rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, pere-, spordipäevad, õpetajate teatrietendus, Hageri Hooldekodu külastamine, kooliminevate laste ekskursioon Tallinnas jms), mida korraldatakse igal aastal.

Põnnipere lasteaia on 2 rühma:

Krõll: 2-7aastased (18 kohta tavarühm)

Rüblük: 2-7aastased (18 kohta tavarühm)

2 ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

2.1 Lasteaia missioon

Lasteaia kõikide töötajate missiooniks on toetada laste kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas kõlblist ja esteetilist arengut, et kujuneksid eeldused igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks.

Selleks on vaja:

- luua lapsele arengut soodustav keskkond, tagada turvatunne ja eduelamused ning toetada lapse loomulikku huvi hankida teadmisi ja saada kogemusi ümbritseva elu, looduse ja ühiskonna nähtuste kohta. Võimaldada lastel eakaaslastega suhtlemist;
- soodustada lapse kasvamist aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks, oma otsusele ja tunnustatud käitumisnormidele vastavalt käituvaks ning vajadusel oma käitumist korrigeerivaks, teiste suhtes avatuks, teisi arvestavaks, tundlikuks, koostöövalmis inimeseks;
- toetada last ümbritseva maailma mõistmisel ja tervikliku maailmatunnetuse kujunemisel;
- toetada ja abistada vanemaid õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamisel, vajadusel nõustada neid;
- edendada eesti keelt ja kultuuri;
- tegeleda tervise edendamisega.

2.2 Prillimäe Lasteaed Põnnipere visioon, moto

Toetame perekonda lapse kasvamisel omanäoliseks isiksuseks lapse arengut soodustavas turvalises arengukeskkonnas, kus ta saab ise avastada, uurida ja kogeda.

Visioon

Prillimäe lasteaed on kogukonnas tunnustatud, arvestatav, pidevalt arenev ja nõuetele vastav kaasaegse õpikeskkonnaga lasteaed, kuhu laps tahab tulla, kuhu vanem tahab oma lapse tuua ja kus õpetaja tahab töötada.

Moto

Lasteaed on mängumaa - mängides sa targaks saad.

2.3 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Põnnipere lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteaia koostöös.

Õppekava eesmärgid lähtuvalt meie lasteaia arengukavast, missioonist ja visioonist:

- laps on heatahtlik, hooliv ja armastab oma kodu ja kodukohta;
- laps oskab ära tunda ja ennetada ohte ning käituda ennast ja teisi säästvalt;
- laps oskab ennast arusaadavalt väljendada,
- laps on sõbralik ja oskab arvestada kaaslastega;
- laps on loov;
- laps oskab otsustada ja teha valikuid.

2.4 Prillimäe Lasteaed Põnnipere töötajate põhiväärtused

Lasteaia töötajate põhiväärtused määravad, kuidas midagi tehakse. Väärtused peegeldavad organisatsiooni hoiakuid. Lasteaia töötajate põhiväärtused on meie tavareeglid, millest tegutsemisel lähtume. Need on usaldus, ausus, loovus, hoolivus, turvalisus, tervishoid, teistega arvestamine, ettevõtlikkus, koostöö ja huumorimeel.

Laiemalt lahti seletatult järgmised:

- me oleme õpiahimulised ja uuele avatud;
- hoolitseme selle eest, et lapsel oleks lasteaias olla sama hea kui kodus;
- me austame ja väärtustame laste ja kaastöötajate isikupära;
- kõigil meie lasteaias on õigus teha valikuid;
- me toetame laste arengut, et neist kasvaksid õnnelikud inimesed;
- meis kõigis on lapsemeelsust ja huumorimeelt;
- iga töötaja on suuteline vastutama oma käitumise ja tööülesannete täitmise eest;
- iga lasteaia külaline on meile alati oodatud!

2.5 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted:

- individuaalsus – laste isikupära arvestamine loomuliku uudishimuga ja arengupotentsiaaliga;
- tervis - lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- loovus – lapse loovuse toetamine;
- mängulisus – õppimine mängides;
- sotsiaalsus – humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- lapsekesksus – lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- turvatunne – lapsele turvatunde ja eduelamuse tagamine;
- lõimimine – üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- koostöö – aktiivne koostöö lapse koduga;
- traditsioonid – eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

2.6 Õpikäsitus

Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jms.

Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutusega. Õpitavaga tutvutakse loomulikus keskkonnas. Omavahel lõimitakse tegevusi, valdkondi ja teemasid.

Pedagoogid loovad koostöös lastevanematega lapse arengut toetava turvalise kasvukeskkonna. Füüsiline keskkond on kaasaegne, mis pakub võimalusi iseseisvaks loovaks tegevuseks, mänguks ja on laste arengut soodustav. Selle kujundamisel arvestatakse laste vanust, huvisid, sugu. Rühmaruumi paigutus võimaldab lastele üksi, väikestes gruppides ja ühist tegutsemist. Mängu- ja õppevahendid on lastele kättesaadavad ja eakohased. Neid täiendatakse vastavalt käsitletavatele teemadele. Õppe- ja kasvatustegevuste rikastamiseks on kasutusele võetud robotika vahendites Bee-Bot'id.

Personali ja vanemate poolt loodud vaimne keskkond toetab kõigi osapoolte koostööd ning laste arengut ja tervist.

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et laps oleks suuteline:

- kavandama oma tegevust, tegema valikuid;
- seostama uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutama omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutlema omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hindama oma tegevuse tulemuslikkust;
- tundma rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

3 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD

Õppe- ja kasvatustegevuste eesmärgid, sisu ja arengu eeldatavad tulemused, toetudes Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse rakendusmaterjalidele, esitatakse järgmistes valdkondades:

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine.

Valdkondade jaotamise aluseks on võetud käsiraamat „Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad“ (Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 2009).

3.1 Valdkond Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna Mina ja keskkond sisu:

- 1) **Sotsiaalne keskkond:** mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, traditsioonid, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha, ohuallikad ning ohutu käitumine;

Eesmärgid:

- lapsel on ettekujutus oma minast ning enda ja teiste inimeste rollidest elukeskkonnas;
- laps väärtustab eesti rahvakultuuri traditsioone;
- laps mõistab erinevate rahvuste kultuuride mitmekesisust.

- 2) **Looduskeskkond:** kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;

Eesmärgid:

- laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnasäästlikku mõtteviisi;
- laps märkab nähtusi ja muutusi looduses.

- 3) **Tehiskeskkond:** ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Eesmärgid:

- laps väärtustab enda ja teiste tervist ja käitub tervislikult ja ohutult;
- laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;

- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 7aastane laps:

- tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- nimetab Eesti riiklike sümboleid ja rahvatraditsioone;
- mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav;
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- suhtub ümbritsevase keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld, ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- kirjeldab võimalike ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Teema	3aastane:	5aastane:	7aastane:

Mina	<ul style="list-style-type: none"> *Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime; *vastab õigesti küsimusele, kas ta on tüdruk või poiss; *ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel. 	<ul style="list-style-type: none"> *Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk). 	<ul style="list-style-type: none"> *Oskab end tutvustada; *teab oma kohustusi ja õigusi; *kirjeldab enda omadusi ja huve.
Perekond ja sugulased	<ul style="list-style-type: none"> *Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend; *teab õdede ja vendade nimesid. 	<ul style="list-style-type: none"> *Kirjeldab oma perekonda: pereliikmed, ka onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed. 	<ul style="list-style-type: none"> *Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi; *mõistab, et pered võivad olla erinevad; *jutustab oma vanavanematest.
Kodu	<ul style="list-style-type: none"> *Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> *Kirjeldab oma kodu: eramu, talumaja, kortermaja; *nimetab kodu asukoha: tänav; alevi või aleviku nimi, suvekodu asukoht; *kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas. 	<ul style="list-style-type: none"> *Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta; *teab kodust aadressi ja telefoni.
Lasteaed	<ul style="list-style-type: none"> *Oskab nimetada oma rühma nime; *suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, kääterätk); *nimetab rühmas olevaid esemeid; *ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate, õpetajaabide ning assistentide nimed. 	<ul style="list-style-type: none"> *Nimetab oma lasteaia nime; *oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu; *teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi; *teab oma, võõra ja ühise tähendust. 	<ul style="list-style-type: none"> *Teab lasteaia aadressi; *nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust; *kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.
Kool			<ul style="list-style-type: none"> *Teab kooli kui õppimise kohta; *oskab kirjeldada, mille poolest erineb lasteaed koolist.

<p>Ametid, elukutsed, tööd</p>	<p>*Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi; *matkib lihtsamaid töövõtteid; *asetab töövahendid kokkulepitud kohta.</p>	<p>*Oskab nimetada vanemate ameteid; *kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas; *loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid; *põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust.</p>	<p>*Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid; *teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust; *mõistab töö ja vastutuse tähtsust; *soovib osaleda jõukohastes kodutöödes; *teab raha otstarvet.</p>
<p>Kodumaa, teised rahvused Eestis.</p>	<p>*Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriiete kandmine jm); *leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid.</p>	<p>*Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid; *oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp; *oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas.</p>	<p>*Nimetab eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi); *teab koduvalla sümboleid. Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta; *teab Eesti Vabariigi presidendi nime; *oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli; *suhtleb võimalusel teisest rahvusest lastega; *teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).</p>
<p>Tähtpäevad, pühad ja kombed</p>	<p>*Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse); *nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.</p>	<p>*Teab oma pere tähtpäevi ja oskab neid kirjeldada; *teab ja oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi.</p>	<p>*Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid. Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, jõulud, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev); *oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev, jõulud); *oskab nimetada riiklike pühi ja nendega seotud</p>

			traditsioone (vabariigi aastapäev, võidupüha).
Üldnimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	*Teab mõistete <i>hea</i> ja <i>paha</i> tähendust; *meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab.	*Teab mõistete <i>õige</i> ja <i>vale</i> tähendust; *teab üldtuntud viisakusreegleid; *tunneb ja järgib lauakombeid.	*Teab mõistete <i>ausus</i> ja <i>autus</i> tähendust ning oskab vastavalt käituda; *oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jne); Mõistab vastutust oma käitumise ja tegude eest.
Sõprus ja abivalmidus	*Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid; *oskab haiget saanud sõpra lohutada.	*Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi; *oskab sõpra lohutada; *oskab andeks anda ja leppida.	*Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla; *kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsedes ja leppides.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus		*Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada; *oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure, jm).	*Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid; *oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).
Suhtumine erinevustesse		*Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine-valge kepp, vaegkuulmine-kuuldeaparaat).	*Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi; *teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid; *pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.
Ehitised	*Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused.	*Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus;	*Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet;

		<p>*oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet;</p> <p>*oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.</p>	<p>*oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi, jms);</p> <p>*oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm.);</p> <p>*teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski).</p>
Kodumasinad	<p>*Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja -elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm.).</p>	<p>*Kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.</p>	<p>*Kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad).</p>
Sõidukid	<p>*Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm,troll).</p>	<p>*Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.</p>	<p>*Oskab kirjeldada või nimetada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jm).</p>
Jäätmed	<p>*Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber).</p>	<p>*Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorteeritakse.</p>	<p>*Teab, miks on vaja prügi sorteerida (paber, plast, patareid);</p> <p>*oskab kirjeldada asjade korduvkasutuse võimalusi.</p> <p>*mõistab asjade korduva kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).</p>
Tervise väärtustamine		<p>*Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (nt. tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).</p>	<p>*Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine;</p> <p>*kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta);</p> <p>*teab, mis on haigus;</p> <p>*teab, milline tegevus või</p>

			käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarbimine, vägivald).
Hammaste tervis	*Teab hammaste hooldamise vahendeid; *harjab hambaid täiskasvanu abiga.	*Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel; *nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	*Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud); *järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.
Tervislik toitumine	*Nimetab toiduaineid.	*Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.	*Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.
Inimkeha tundmine	*Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.	*Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust	*Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena; *teab tüdruku ja poisi erinevusi.
Ohutus ja turvalisus	*Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid).	*Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised); *nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek; mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel, ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita); *selgitab, et õnnetuse	*Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordades, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud); *teab, millised on turvalised käitumisreeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades; *nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada; *teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohu olukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või

		<p>korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole; *selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.</p>	<p>raskelt viga saanud kaaslane); *selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas.</p>
<p>Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seemned, putukad</p>	<p>*Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest; *oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud.</p>	<p>*Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv); *oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas.</p>	<p>*Oskab kirjeldada kodukoha loodust (mere ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid; *oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.</p>
<p>Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng</p>	<p>*Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi; *oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu; *teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus).</p>	<p>*Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.</p>	<p>*Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust; *teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus, poegade toitmine).</p>
<p>Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng</p>	<p>*Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane)</p>	<p>*Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa.</p>	<p>*Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.</p>
<p>Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng</p>	<p>*Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi; *oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli.</p>	<p>*Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.</p>	<p>*Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm).</p>
<p>Õö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud</p>	<p>*Oskab küsimise korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge).</p>	<p>*Eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning</p>	<p>*Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.</p>

muutused looduses		seostamine taimede ja loomade tegevusega).	
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	*Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe).	*Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada.	*Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada; *oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvmine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne); *oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad, pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).
Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	*Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab).	*Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid; *teab õhu vajalikkust ja kasutamist.	*Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega.
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	*Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks; *teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.	*Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi); *mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule); *teab, et inimene saab talvel loomi aidata; *mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi; *oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.	*Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt; *kirjeldab, millised inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele; *teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha; *teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata; *teab prügi sorteerimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi

			(pudelik, paber, olmeprügi); *soovib osaleda looduse korrastamises.
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	*Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	*Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku; *oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele.	*Selgitab valguse, temperatuuri, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.
Valgusfoori ja tänavatähtsust ületamine Teab valgusfoori ja tähtsust	*Teab valgusfoori ja tähtsust (punane, kollane, roheline); *teab mõisteid <i>sõidutee</i> ja <i>kõnnitee</i> .	*Teab valgusfoori tähtsust ja ületamise järjekorda ning nende tähtsust; *teab, kuidas ületada sõiduteed; *oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käekõrval).	*Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda; *teab, kuidas ületada ristmikku; *teab liiklemise erinevusi linnas ja maal; *oskab kasutada hädaabinumbrit 112.
Liiklusmärgid	*Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda).	*Teab liiklusmärkide tähtsust (ülekaigurada jne.).	*Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes; *teab rulluisude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, küünarnuki- ja põlvekaitsmed, ohutud paigad).
Sõidukid	*Teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid; *teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver).	*Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust; *oskab ühissõidukis käituda (sõidupilet).	*Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust; *oskab ühissõidukis käituda (sõidupilet).
Helkur, turvatool- ja vöö	*Teab helkuri kasutamise vajalikkust.	*Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis; *oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes; *oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.	*Teab, kuhu kinnitada helkurribad.

3.2 Valdkond Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtluses;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna Keel ja kõne sisu on:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise
- sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt s. h robotika vahendeid kasutades ja igapäevategevustega seostatult;

- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 7aastane laps:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtlejat ja suhtlemise paika;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjpildis ära mõned sõnad;
- kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Teema	3aastane:	5aastane:	7aastane:
Suhtlemine	*Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga; *kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jm); *kommenteerib enda ja/või kaaslaste	*Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?); *kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust; *kasutab õigesti mõningaid	*Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtluseesmärgidest; *valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps, täiskasvanu) ja /või suhtlusolukorrast (kodu, võõras koht); *mõistab kaudseid ütlusi; (nt <i>Ruumis on</i>

	<p>tegevust 1–2 lausungiga; *mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega; *loeb peast või kordab järele 1–2 realist luuletust.</p>	<p>Viisakusväljendeid; *kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust; *annab kuuldu teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega; *jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus ühapäeval); *loeb peast kuni 4realisi liisusalme/luuletusi; *mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega.</p>	<p><i>aken lahti</i>. Otsene ütlus: <i>Pane aken kinni!</i> Kaudne ütlus: <i>Mul on jahe.</i>); *jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid; *tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info; *räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikõnes tuttavaid tegevusi); *laiendab jutustamisel täiskasvanu suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust); *jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.</p>
Grammatika	<p>*Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid; *kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme; *kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (nt <i>Joonista! Istu!</i>); *kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (nt <i>sõidab, laulavad</i>);</p>	<p>*Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid; *kasutab kõnes <i>nud-</i> ja <i>tud-</i> kesksõnu (nt <i>söödud - söönud</i>); *kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (<i>suur-suurem-kõige suurem</i>); *kasutab tingivat kõneviisi (<i>mängisin, mängiksin</i>); *ühildab sõnu arvus (<i>karud söövad</i>) ja käändes</p>	<p>*Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: <i>arstina</i>). *kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhete väljendamiseks: <i>hommikust õhtuni</i>); *kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt <i>palju</i></p>

	<p>*kasutab kõnes õigesti tegusõna <i>ma- ja da-</i>tegevusnime (nt <i>hakkame mängima, ei taha mängida</i>).</p>	<p>(<i>ilusale lillele; punase palliga</i>); *kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (<i>ilusatel lilledel</i>).</p>	<p><i>linde, konni, autosid</i>); *kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu (<i>poeb – pugema; siga - sead</i>). *kasutab õigesti põimlauseid, ms väljendavad põhjust 8..., <i>sest ...</i>), tingimust (<i>kui, siis</i>), eesmärki (<i>....., et ...</i>).</p>
Sõnavara	<p>*Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi; *kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud; *kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu; *kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt <i>lapsed, riided</i>); *kasutab tagasõnu (<i>all, peal, sees, ees, taga</i>) ruumisuhete tähistamiseks.</p>	<p>Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt lühike-pikk, must-puhas); *kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt <i>arg, kaval, igav</i>); *kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu hommik, päev, õhtu, öö; *moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest majatikumaja; nuga õuna koorimiseks-õunanuga).</p>	<p>*Selgitab kuulnud kujundlike väljendite (<i>tuul ulub, kevad koputab aknale</i>) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid; *kasutab kõnes mõningaid abstraktse (s.o mittekogetava vastega) tähendusega sõnu (nt tundeid, vaimset tegevust tähistavaid sõnu <i>mõtlen, arvan, julge, lahke</i>); *kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu; *liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu; *kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt <i>vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast</i>); *mõistab abstraktseid</p>

			üldnimetusi õpitud valdkondades (nt <i>sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad</i>).
Hääldamine	*Kasutab oma kõnes tuttavaid 1–2silbilisi sõnu õiges vältes ja silbi struktuuris; *hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla <i>r, s, k, õ, ü</i>).	*Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid; *hääldab õigesti 3-4silbilisi tuttava tähendusega sõnu; *hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2silbilistes tuttava tähendusega sõnades; *hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (<i>taburet, banaan, diivan</i>).	*Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu; *hääldab õigesti võõrhäälikuid (<i>f, š</i>) tuttavates sõnades (nt <i>Fanta, šokolaad</i>).
Kirjalik kõne	*Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte; *kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste; *eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt <i>tass - kass, pall - sall, tuba - tupp</i>), osutades pildile või objektile.	*Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku reas ja sõnades (v.a. häälikuühendites); *kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul); *kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).	*Nimetab ja kirjutab enamikku tähti; *veerib 1-2silbilisi sõnu kokku, pikemad sõnad loeb aimamisi (järgneva kontrollita) ja eksib sageli; *häälib õigesti 1-2silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditega sõnu; *kirjutades märgib õigesti 1-2silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikustruktuuri (nt <i>lähen kooli</i>); *eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut; *jagab kuuldud lause sõnadeks, kasutades

			sõnade arvu märkimiseks abivahendeid; *muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt <i>koll</i> - <i>kool</i>); <i>linna</i> (III v) – <i>lina</i> ; <i>tibu</i> – <i>tippu</i>); *tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.
--	--	--	---

3.3 Valdkond Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse, pikkuse, laiuse, kõrguse, paksuse ja raskuse järgi;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma päevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid;
- orienteerumine ajas ja ruumis.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel

ja korraldamisel:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 7 aastane laps:

- määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12
- järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
- koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- oskab öelda kellaega täistundides;
- nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtevahenditega (samm, pulk, nööri vms);

- eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Teema	3aastane:	5aastane:	7aastane:
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	*Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vms) järgi hulgaks; *leiab erinevate esemete hulgast <i>palju</i> ja <i>üks</i> ; *loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele <i>mitu on?</i>	*Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel; *võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on <i>rohkem kui, vähem kui</i> ; *tutvub arvudega 10ni.	*Mõtestab arvude rida 12ni; *liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =); *oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi.
Suurused ja mõõtmine	*Näeb ja leiab esemetes erinevusi (<i>suur - väike</i>).	*Järjestab esemeid kõrguse järgi <i>kõrgem- madalam</i> ; *järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.	*Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte cm, m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid kroon ja sent ning kasutab neid mängutegevustes; *mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga.
Geomeetriselised kujundid	*Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel; *kompimise-	*Näeb ja oskab kirjeldada ruudu, kolmnurga ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida	*Eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest

	veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu.	sarnaseid kujundeid ümbritsevast.	kujunditest (ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk).
Orienteerumine ajas	*Vestleb <i>ööle</i> ja <i>päevale</i> iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.	*Teab ööpäeva osi <i>hommik – päev – õhtu</i> - <i>öö</i> ; *kirjeldab tegevusi ja sündmusi <i>eile – täna – homme</i> .	*Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja – päeva; *määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava; *kasutab kõnes õigesti sõnu <i>enne, praegu, hiljem-varem, noorem-vanem</i> .
Orienteerumine ruumis	*Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub <i>ülal - all, kõrval, ees - taga</i> .	*Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes; *määrab vasakut ja paremat poolt.	*Orienteerub tasapinnal (paberil).

3.4 Valdkond Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Lasteaia territooriumil ja lähiümbruses on piisavalt looduslikke tingimusi ja võimalusi õppe- ja kasvatustöö läbiviimiseks õues ja lasteaia õuealal. Kunstitegevuse läbiviimisel on võimalus kasutada looduses leiduvaid erinevaid materjale (liiv, puulehed, muld, lilled, muru jne.).

Valdkonna Kunst sisu:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel

ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane väljendusviis;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi; kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 7 aastane laps:

- leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- kujutab objekte neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Teema	3aastane	5aastane	7aastane
Kujutamine ja väljendamine	*Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest; *leiab kritselduste hulgast nime(tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid; *leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi.	*Kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks; *jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest; *kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt; *valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid; *võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone	*Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks; *püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt Tõlgendades; *jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevustest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja –kohast; *rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga; *tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas,

		ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.	taevasinine jne).
Kujundamine	*Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepotti, paberit, taskurätti, papptaldrikut, palli, sokki, plastiliinist plaati, kivi jne).	*Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme äärisel kaunistamiseks (tass, taskurätt jne); *kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega; *valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel (kruusil, taldrikul, pluusil jne).	*Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata; *kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset; *selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib; *aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.
Voolimine	*Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimis- materjale; *teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimis- materjali jäljendeid.	*Õõnestab ümarvorme süvendit põidlagaga vajutades; *muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades; *nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid; *ühendab voolitud detaile omavahel.	*Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära; *valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid; *niisutab voolinute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.
Joonistamine	*Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriitide, pehmete pliiatsitega jne) erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid,	*Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks; *joonistab ning värvib pindu värvi- ja	*Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt; *värvib oma joonistatud või

	horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni), püsites paberi piirides	viltpliiatsitega, kriitide ja sõega, muutes joonte tihedust; *kasutab joonistusvahendeid liigse surveta.	värviraamatu kujundeid varieerides käe liikumise suunda; *sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.
Maalimine	*Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu; *trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega; *vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga	*Võtab pliiatsile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu; *teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja -tõmmetega; *ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt.	*Segab värve uute toonide saamiseks; *kasutab töös eri jämedusega pintsleid; *väldib värvide määrdumist; *kasutab töös pintsliit erinevalt (pintsli otsa ja külge).
Meisterdamine	*Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke; *katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.	*Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest; *lükib paelale, traadile vms auguga esemeid; *valib meelepäraseid meisterdamisvahendeid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.	*Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne; *valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtted; *valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	*Vaatleb pilte, näidistoid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele; *näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.	*Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitoid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust;	*Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu; *fantaseerib ja jutustab

		*jutustab küsimuste toel, mida ta oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale ta oma töös kasutanud; *suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse.	teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtus pärast; *kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.
--	--	--	--

3.5 Valdkond Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika sisu:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel

ja korraldamisel:

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;

- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 7aastane laps:

- laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Teema	3aastane	5aastane	7aastane
Laulmine	*Huvitub laululisest tegevusest ja püüab õpetajaga kaasa laulda: üksikuid silpe, sõnu, laululõike; *osaleb laulude esitamises: plaksutab või laulab kaasa.	*Laulab rühmaga samas tempos, laulab peast mõningaid rahva- ja lastelaule; *laulab väljahingamisel loomuliku häälega, rühmaga	*Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas kui ka üksi.

		samas tempos, ei frustreeri häält.	
Muusikalis-rütmiline liikumine	*Liigub koos õpetajaga, pulssi ja meetrumit arvestades, vastavalt muusika meeleolule ning sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi: paigaltammumine, kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, keerutamine üksikult ja paarilisega, koosjalu hüplemine, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine.	*Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt loov liikumine); *tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvetoestikõnd ja –jooks, liikumine hanereas, ringis); *osaleb laulumängudes; *muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigub nii üksi kui paaris hanereas ja ringis); *esitab õpetaja seatud tantse kasutades õpitud tantsuelemente.	*Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, kasutades õpitud muusikalisi väljendusvahendeid (tempo, dünaamika, register, muusika, meeleolu) ning tantsusamme (uued võtted külggalopp, hüpaksamm); *sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiakuga; *kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (näiteks muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi).
Muusika kuulamine	*Tunneb rõõmu kuulatavast muusikast ning reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule - plaksutades, kõigutades käsi vmt.	*Kuulab laulu ja muusikapala huviga; *väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid sõnaliselt ja erinevate muusikaliste tegevuste kaudu (liikumine, laulmine, pillimäng); *järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii	*Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi ning kuulatud muusikat iseloomustades, kasutades eakohast sõnavara; *näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuulatud palade suhtes (nt jutustab, mida kuulis muusikas);

		meloodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma.	*eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre (marss, hällilaul, tantsuviis, rahvalaul).
Pillimäng	*Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, randmekuljustel, väikesel trummil ja marakal.	*Mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks; *tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipillid; *mängib rütmisaateid lastelauludele ja – riimidele; *ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos; *mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.	*Oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele; *mängib pilliansamblis. *mängib pille: kõlaplaadid, metallagooga, cabasa, cazizi, plaatpillid (ksülofon, metallofon, kellamäng).

3.6 Valdkond Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna Liikumine sisu on:

- liikumisalased üldteadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- põhiliikumised;

- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel

ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik- arenduslike liikumisviisidega- jalgrattasõit, suusatamine, ujumine jms;
- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujunemist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomomadused;
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele;
- peab liikudes ja mängides kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised;
- teeb painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikudes;
- kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib harjutusi tehes täiskasvanut;
- sooritab ühel ajal kaaslasega rütmiliikumisi;

- liigub enda tekitatud rütmi järgi ühtlase ja vahelduva tempoga;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

Teema	3aastane	5aastane	7aastane
Liikumisalased üldteadmised	*Sooritab harjutusi õpetaja korraldusel ja sõnalise seletuse järgi; *järgib hügieeninõudeid meeldetuletamise korral; *valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided *arvestab rühmakaaslasi aktiivses tegevuses.	*Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid Spordivõistlusi *teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas; *õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.	*Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase; *keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele; *liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest (valides sobivad paigad ja vahendid); *järgib esmaseid hügieeninõudeid.
Põhiliikumised	*Sooritab põhiliikumisi; *säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui vähendatud pinnal.	*Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes; *sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi; *teeb harjutusi väikevahenditega; *ringi ja paaride moodustamine, harjutused ja mängud ringjoonel;	*Sooritab põhiliikumisi pingevabalt (liigutused on koordineeritud ja rütmilised); *säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu; *kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.

Liikumismängud	<p>*Mängib matkiva sisuga 1–2 reeglina kõnni- ja jooksumänge;</p> <p>*mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.</p>	<p>*Mängib kollektiivseid võistlusmänge;</p> <p>*osaleb jõukohastes teatevõistlustes (joone jooksud jt);</p> <p>*tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu;</p> <p>*käsitseb mängu- ja spordi vahendeid loovmängudes.</p>	<p>*Võistleb kombineeritud teate võistlustes (nt takistusriba läbimine);</p> <p>*mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne);</p> <p>*organiseerib ise liikumismänge;</p> <p>*kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.</p>
Spordialad: võimlemine	<p>*Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega (rõngad, liivakotid, hantlid, kurikad, kepid, lindid, pallid);</p> <p>*teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega;</p> <p>*teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.</p>	<p>*Teeb vahenditega (palliga, hüpitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti;</p> <p>*valitseb oma liigutusi koordinaatsiooni ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes;</p> <p>*sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.</p>	<p>*Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval;</p> <p>*orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene;</p> <p>*sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.</p>
Spordialad: kelgutamine, suusatamine	<p>*Veab tühja kelku;</p> <p>*sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla;</p> <p>*liigub suuskadel otsesuunas.</p>	<p>*Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast;</p> <p>*kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (haarab esemeid jne);</p> <p>*suusatades kasutab libisemist.</p>	<p>*Osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele);</p> <p>*sõidab nõlvakust alla põhiasendis;</p> <p>*suusatab koordineeritud liikumisega;</p> <p>*käsitseb suusavarustust iseseisvalt.</p>

Tants ja rütmika	*Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi; *kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil; *sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.	*Jäljendab liikumisega erinevaid rütme; *liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele; *liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt; *kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	*Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal Kaaslasega; *liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele; *väljendab liikumise kaudu emotsioone; *kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid).
Vaba aeg ja loodusliikumine	*Matkab õpetajaga või vanematega looduses; *teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis; *tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.	*Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt; *sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.	*Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul; *mängib lihtsamaid maastikumänge.

3.7 Valdkond Eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkond Eesti keel kui teine keel sisu on:

- kuulamine;
- kõnelemine;
- eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel

ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst;
- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele (kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid);
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ette- ja ühislugemiseks;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suheldes, luues selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda;
- korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega;
- täiskasvanu rõhutab õigete kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, korrates sõna või fraasi korrektsena.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 7aastane laps:

- mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid, mõistab neid ning kasutab oma kõnes;
- saab aru korraldusest ja toimib selle järgi;
- saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid ja tuntud inimesi.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Üldteema	Esimene poolaasta	Teine poolaasta	Järgnev periood (kuni kooliminekuuni)
Kuulamine	<p>*Tunneb huvi eesti keele vastu; * kuulab ja tajub eesti keelt; *reageerib tegevustes kasutatavatele lihtsamatele korraldustele; *tunneb ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid tuttavas kontekstis ning mõistab neid.</p>	<p>*Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele; *kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ja tunneb kuuldu pildil ära; *mõistab esitatud küsimusi; *tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid; *mõistab kõnet, mis on seotud suhtlussituatsiooniga.</p>	<p>*Mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu; *tunneb ära õpitud sõnad, mõisted ja väljendid; *saab aru baassõnavara ulatuses.</p>
Kõnele- mine	<p>*Tunneb lihtsamaid viisakusväljendeid; *näitab üles huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu; *kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks; *tunneb huvi suhtlemise vastu ning loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega.</p>	<p>*Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid; *oskab koostada lihtsamaid eesti keelseid lauseid; *kõneleb õpitud sõnavara piires ning algatab ja lõpetab vestluse; *oskab vastata küsimustele õpitud sõnavara piires.</p>	<p>*Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest; *esitab peast mõne eestikeelse luuletuse ja laulu; *vastab küsimustele ja oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi; *osaleb õppe- ja kasvatustegevustes aktiivselt; *valdab aktiivselt baassõnavara rutiin tegevuste ja läbivõetud teemade ulatuses; *suhtleb iga päev eakaaslastega ja täis kasvanutega eesti keeles</p>
Häälda- mine	<p>*Hääldab järele kuulatud sõnu.</p>	<p>*Hääldab õpitud sõnu õigesti.</p>	<p>*Hääldab uusi õpitud sõnu õigesti.</p>

Eesti kultuuri tutvustamine	*Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu; *teab ja oskab nimetada, mis riigis ta elab; *tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu.	*Oskab nimetada Eesti rahvussümboleid; *oskab nimetada mõnd Eestis tähistatavat riiklikku ja rahvuslikku tähtpäeva.	*Valdkondade „Keel ja kõne” ning „Mina ja keskkond” eeldatavad tulemused.
------------------------------------	---	--	---

4 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse KORRALDUS

Prillimäe Lasteaed Põnnipere korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Sisuline õppetöö toimub 1. septembrist 31. maini.

Prillimäe Lasteaed Põnnipere õppe- ja kasvatustegevus toimub rühma päevakava, tegevuskava ja lasteaia õppekava alusel.

Prillimäe Lasteaed Põnnipere õppekava on dokument, mille alusel toimub õppetegevus ja mida analüüsitakse ja täiendatakse vajadusel.

Lasteaia rühmad on avatud 7.00-19.00. Rübliku rühmas töötab kaks õpetajat ja õpetajaabi, Krõlli rühmas üks õpetaja ja kaks assistenti.

Õppe-kasvatustöö Prillimäe Lasteaed Põnniperes toimub eesti keeles. Lapsed rühmadesse komplekteeritakse 1. septembri seisuga.

Rühmaõpetajad koostavad rühma tegevuskava. Mõlemas rühmas toimub õppe- ja kasvatustegevus kuupõhise planeerimise alusel, kus esitatakse õppe- ja kasvatustegevuse sisu nädalate lõikes. Kuuplaani koostamisel arvestatakse laste vanusega. Nädalaplaanis on lahti kirjutatud õpetaja poolt planeeritud tegevused lähtuvalt püstitatud eesmärkidele.

Suvekuudel – juuni, august, toimub õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade sisu kordamine, põhirõhk on mängulisel tegevusel õues.

4.1 Päevakava koostamise põhimõtted

Päevakava koostamisel lähtutakse sotsiaalministri määrusest nr 64 25.10.1999 „Koolieelse lasteasutuse tervisekaitse-, terviseedendamise, päevakava koostamise ja toitlustamise nõudeist“. Päevakava koostatakse riikliku õppekava alusel, arvestades lasteasutuse lahtioleku aega ning laste vanuserühmi. Direktor kinnitab lasteaia päevakava, mis on lastevanematele tutvumiseks rühmaruumi välja pandud (lisatud).

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakaval, mis määrab vastavalt lapse eale päevarütmile, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogide kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Päevakava sätestab päevakava osad:

- lapse lasteaeda tulek;
- söögikorrad;
- organiseeritud tegevused;
- õues viibimine;
- puhkeaeg;
- mänguaeg;
- huvitegevused;
- lasteaiast lahkumine.

Õpetajad kasutavad õppe- kasvatusprotsessi läbiviimiseks üldõpetuslikku tööviisi, mille aluseks on koduloo teemad, millele liitub muinasjutt, kirjandus, lavastus, muusika, liikumine, käelised tegevused.

Õpetajal on õigus kasutada alternatiivmetoodikate elemente oma töös (Hea algus, Montessori, avastusõpe, õuesõpe). Õppe- ja kasvatustegevused on lõimitud, õppetegevused toimuvad mänguvormis s.h kasutatakse robotika vahendeid õppe- ja kasvatustegevuste rikastamiseks.

Muusika- ja liikumistegevuste algused on fikseeritud, ülejäänud tegevusi alustab õpetaja vastavalt oma rühma vajadustele ja võimalustele.

4.2 Aasta tegevuskava ja rühmade tegevuskavad

Iga õppeaasta alguses koostab direktor koos õppealajuhataja ja õpetajatega aasta tegevuskava, mis toetub lasteaia sisehindamise analüüsile.

Aasta tegevuskava sisaldab:

- õppeaasta eesmärgid, prioriteedid;
- teed ja võimalused eesmärkide realiseerimiseks;
- soovitud tulemus;
- üldandmed lasteaia kohta;
- lasteaia personal;
- teemad aasta lõikes;
- põhitegevust toetavad tegevused ja huvialaringid (ühistegevused, teatrid, peod, näitused);
- aasta tööplaan.

Toetudes lasteaia õppekavale ja aasta tegevuskavale koostab iga rühm õppeaasta algul oma rühma tegevuskava käesolevaks aastaks.

Rühma tegevuskava sisaldab:

- rühma koosseis
- rühma iseloomustus
- päevakava
- rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted
- teemad ja üritused
- koostöö lastevanematega
- lapse arengu hindamise põhimõtted
- mängu põhimõtted

4.3 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Prillimäe Lasteaed Põnnipere õppe- ja kasvatustegevuse õppeaasta algab 1. septembril ja kestab kuni 31. augustini. Suunatud õppe- ja kasvatustegevus toimub 15. septembrist 31. maini.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest: lähemalt – kaugemale, üksikult – üldisemale.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise aluseks on eelneva õppeaasta analüüs. Selle alusel kavandatakse uus õppeaasta koos parendusvaldkondade, -tegevuste ja eesmärkidega.

Lapse arengu analüüs ja lapsevanemaga läbi viidud lapse arenguestlused on aluseks õppe- ja kasvatustöö kavandamisel, mis arvestavad lapse individuaalsust ja erivajadusi, kaasates erispetsialiste, lapsevanemaid ja pedagooge.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestatakse erineva rahvusliku, kultuurilise ja sotsiaalse taustaga, kasutades ära erinevustest tulenevaid võimalusi.

Õppe- ja kasvatustegevuste kavandamise aluseks on üldinimlikud väärtushinnangud ja eetilised tõekspidamised, mida toetavad organisatsiooni kultuur ja ühised väärtushinnangud.

Läbi õppe- ja kasvatustöö kavandamise soodustab lasteaia personal lapse algatusvõimet, loovust, sotsiaalsust, toetades sellega lapse positiivse mina-pildi kujunemist.

Suvekuudel (juuni, juuli, august) on lasteaia töökorraldus erinev eelnevast perioodist (suvepuhkus, rühmad liidetud, remont). Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

5. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoogid viivad vaatlust läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

Aastas korra viiakse kõigi 3-7 aastaste lastega läbi arengumäng. Arengumängu läbiviimine lapsega annab ülevaate lapse vaimsest ning sotsiaalsetest oskustest. Arengumängu läbiviimine toetub J. Rebase, K. Kibritsi, R. Variku „Arengu jälgimise mängu“ juhendmaterjalile ja metoodikale.

Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Lasteaia pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust õppeaasta alguses lastevanemate koosolekul.

Vähemalt üks kord õppeaastas viivad pedagoogid lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguestluse, mis:

- annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Arenguestluse ettevalmistamisel täidavad pedagoogid lapse üldoskusi kirjeldava tabeli lähtuvalt lapse vanusest (lisa).

Igal kevadel viiakse koolieelikutega läbi arengumäng, mis on üks osa lapse arengu ning koolivalmiduse hindamisest. Koolieelikutele koostatakse koolivalmiduse kaart, milles kirjeldatakse koolieeliku kooliküpsuse hetkeseisu (lisa).

5.1. Hinnatavad üldoskused

5.1.1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu kaudu omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi oskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Lapse arengu eeldatavad mänguoskused vanuseti:

3aastaselt	5aastaselt	7aastaselt
<ul style="list-style-type: none">*Mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;*tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;*oskab kasutada mängus erinevaid vahendeid;*kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälupilte lihtsas mängus.*algatab erinevaid mängu ja arendab sisu täiskasvanu abiga;*osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes;*mängukaaslastega saavutab kokkuleppe täiskasvanu abiga;*kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.	<ul style="list-style-type: none">*Mängib koos teiste lastega huvitavalt, kestvalt, loovalt;*mängib iseseisvalt erinevaid mängu;*täidab täpselt mängureegleid;*kasutab loovalt erinevaid mänguasju ja mängumaterjale;*ühendab erinevad tegevused ja mängud omavahel;*on huvi mängida erinevaid mängu;*toob välja rollile iseloomulikud toimingud ja suhted;*järgib reegleid ning selgitab ka mängukaaslastele lihtsamaid reegleid;*suudab mängukaaslastega leppida kokku mängu valikus ja lahendada lihtsamaid probleeme;*tunneb rõõmu mängust, õpib leppima kaotusega;*kasutab ja jagab mängudes erinevaid vahendeid.	<ul style="list-style-type: none">*Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;*rakendab mängudes loovalt teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;*algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;*täidab mängudes erinevaid rolle;*järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;*suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;*tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;*kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

5.1.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Lapse arengu eeldatavad tunnetus- ja õpioskused vanuseti:

3aastaselt	5aastaselt	7aastaselt
<p>*Plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;</p> <p>*plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga;</p> <p>*omab piisavalt sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;</p> <p>*omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning eeskujude järgi õppimise kaudu; *eeldatavad tulemused 3-4 aastased:</p> <p>*oskab osaliselt oma tegevusi planeerida ja organiseerida, tegutseb iseseisvalt otsese juhendamisetä;</p> <p>*plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;</p> <p>*kõne toetub mälule;</p> <p>*omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.</p>	<p>*Saab aru lihtsamatest seostest (aasta jaguneb kuudeks, tund minutiteks jne), oskab näha asju tervikuna;</p> <p>*mõtleb nii kaemuslikkujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru;</p> <p>*tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 15 minutit;</p> <p>*kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi;</p> <p>*suudab alustatu lõpule viia, planeerib oma aega;</p> <p>*tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiseid kasutades, abi küsides;</p> <p>*tahab õppida uusi asju, tahab tunda eduelamust, esitab küsimusi, katsetab ja uurib;</p> <p>*rühmitab esemeid ja nähtusi etteantud tunnuste alusel;</p> <p>*korduvalt kuuldud jutud on meeles ning räägib neid omakorda teistele;</p> <p>*teab, et kordamise tulemusel jääb õpitu meelde.</p>	<p>*Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;</p> <p>*mõtleb nii kaemuslikkujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;</p> <p>*tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;</p> <p>*kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;</p> <p>*tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;</p> <p>*suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida küsimusi ja katsetada;</p> <p>*rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;</p> <p>*kasutab materjali meelde jätmiseks kordamist.</p>

5.1.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Lapse arengu eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti:

3aastaselt	5aastaselt	7aastaselt
<p>*Osaleb täiskasvanuga ühistegevuste: teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;</p> <p>*jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;</p> <p>*loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;</p> <p>*tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;</p> <p>*jälgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi;</p> <p>*väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;</p> <p>*püüab vahel teisi abistada ja lohutada: tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;</p> <p>*osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, eelistab ühte mängukaaslast rühmale;</p> <p>*arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;</p> <p>*saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest seltskonnas ning järgib neid igapäevases suhtluses;</p> <p>*täidab igapäevaelu rutiini.</p>	<p>*Püüab arvestada teiste inimeste tunnetega, vastavalt suhelda;</p> <p>*on huvitatud nii eakaaslaste kui täiskasvanutega suhtlemisest;</p> <p>*huvitub sõprade huvidest on hea suhtleja;</p> <p>*hoolib teistest; pakub oma abi ja vajadusel küsib ka ise;</p> <p>*teab miks on reeglid vajalikud, oskab märgata reeglite rikkumist;</p> <p>*oskab teha koostööd;</p> <p>*loob sõprussuhteid tuttavas ringkonnas;</p> <p>*teab, et võõrad asjad tuleb tagastada, võõrastega kaasa ei minda;</p> <p>*teeb vahet õigel ja valel käitumisel, oskab seda seletada;</p> <p>*mõistab, et erinevus võib olla ka rahvuses;</p> <p>*tunneb kokkulepituid reegleid, oskab neist rääkida;</p> <p>*järgib rühmareegleid;</p> <p>*suudab oma seisukohtadele kindlaks jääda.</p>	<p>*Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;</p> <p>*tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;</p> <p>*hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;</p> <p>*osaleb rühmareeglite kujundamisel;</p> <p>*oskab teistega arvestada ja teha koostööd;</p> <p>*loob sõprussuhteid;</p> <p>*saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;</p> <p>*teeb vahet hea ja halva käitumise vahel, teab vale käitumise tagajärgi;</p> <p>*teab, et inimesed on erinevad ja omanäolised;</p> <p>*järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;</p> <p>*selgitab oma seisukohti nii eakaaslastele kui ka täiskasvanutele.</p>

5.1.4. Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Lapse arengu eeldatavad enesekohased oskused vanuseti:

3aastaselt	5aastaselt	7aastaselt
<p>*Lapsel on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;</p> <p>*väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;</p> <p>*tahab igapäevaste olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;</p> <p>*väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;</p> <p>*tahab olla iseseisev;</p> <p>*saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud hügieeniharjumused;</p> <p>*teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi.</p>	<p>*Suudab oma viha ja kurjust sobival viisil väljendada, oma emotsioone kirjeldada;</p> <p>*teab, et heade omadustega leiab sõpru;</p> <p>*oskab käituda nii eakaaslaste kui täiskasvanutega;</p> <p>*kutsub tegevustesse ja mängudesse kaaslasi;</p> <p>*tegutseb teisi segamata;</p> <p>*oskab jälgida ohutut käitumist teiste suhtes;</p> <p>*on omandanud eneseteenindamise harjumused;</p> <p>*tegevuse lõppedes koristab enda järelt ja aitab teistel ka koristada.</p>	<p>*Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;</p> <p>*suudab arvestada teiste tunnetega;</p> <p>*kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;</p> <p>*oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;</p> <p>*algatab mängu ja tegevusi;</p> <p>*tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;</p> <p>*teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;</p> <p>*saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;</p> <p>*kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.</p>

6 ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

Erivajadustega lastele on lasteasutuses loodud võimalus areneda tavarühmas koos teiste lastega.

Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Erivajadusega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonna töö, mille toimimise eest vastutab lasteaia direktor. Kõigi erivajadustega laste arengu toetamisel on oluline lapsevanema nõustamine ja vajadusel soovitamine külastada erispetsialiste (psühhiaater, neuroloog, psühholoog, logopeed, liikumisravi).

Erivajadustega laste märkamise/välja selgitamise eest vastutavad rühmaõpetajad, eripedagoog ja psühholoog-nõustaja.

Aastas korra viiakse kõigi 3-7 aastaste lastega läbi arengumäng. Arengumängu läbiviimine lapsega annab ülevaate lapse vaimsest ning sotsiaalsetest oskustest. Arengumängu läbiviimine toetub J. Rebase, K. Kibritsi, R. Variku „Arengu jälgimise mängu“ juhendmaterjalile ja metoodikale.

Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös eripedagoogi ja psühholoogi ning lapsevanemaga lapse individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Pedagoogid toetavad erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Mitte-eesti kodukeelega lapsed omandavad eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe.

Erivajadustega laste arengut toetavad spetsialistid Prillimäe Lasteaed Põnnipere lasteaias:

Eripedagoog-nõustaja

Selgitab välja hariduslike erivajadustega lapsed: vaatluse, vestluse ja arengumängu kaudu.

Vajadusel koostab individuaalsed arenduskavad kognitiivsete protsesside ja/või kõne arengu toetamiseks koostöös rühmaõpetajaga. Individuaalne arenduskava vaadatakse üle üks kord aastas ning antakse tagasiside vanemale.

Individuaalse ja/või rühmatöö käigus toetab lapse tunnetustegevuse (taju, mälu, mõtlemine, tähelepanu) ning kõne (häälde, sõnavara, grammatika) arengut.

Kõne (häälde, sõnavara, grammatika) arenguks suunab eripedagoog lapse logopeedi juurde.

Nõustab ja toetab rühmaõpetajaid ning lapsevanemaid lapse arendamisel.

Toetab lapse arengut kooliks ettevalmistamisel.

Lapsevanemale erinevate spetsialistide ja koostöövõrgustike töö tutvustamine, vajadusel lapsele täiendavate uuringute soovitamine.

Koolipikendust vajavate laste väljaselgitamine.

6. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTEAD, SEALHULGAS KORRALDUS

Lasteasutuse personal teeb lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb vestlusel, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

Pedagoogid teavitavad vanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoogid, eripedagoog ja direktor toetavad lapsevanemat õppe- ja kasvatusküsimustes vastavalt vajadusele. Kõikide töötajate kontaktandmed on üleval lasteaia kodulehel.

Lapsevanemal on võimalus osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele. Selleks viiakse läbi iga aasta kevadel ankeetküsitlused.

Hoolekogu koosolekud toimuvad 3 korda õppeaastas.

Lastevanemate koosolekud toimuvad 2 korda õppeaastas sügisel ja kevadel.

Koostöös on lapse arenguvõti.

7. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava kuulub läbivaatamisele iga õppeaasta alguses.

Õppekava muudetakse seoses haridusalse seadusandluse muudatustega, tulemustega sisehindamissüsteemis, muudatustega riiklikus õppekavas või analüüsi tulemusel.

Ettepanekud õppekava täiustamiseks arutatakse pedagoogilises nõukogus ja hoolekogus.

Õppekava muudatused kinnitab direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.